

EEN OPMERKELIJKE VONDST: HET *Aegeritina*-STADIUM VAN HET PRIEMHARIG KORSTJE

Ida Bruggeman-Nannenga

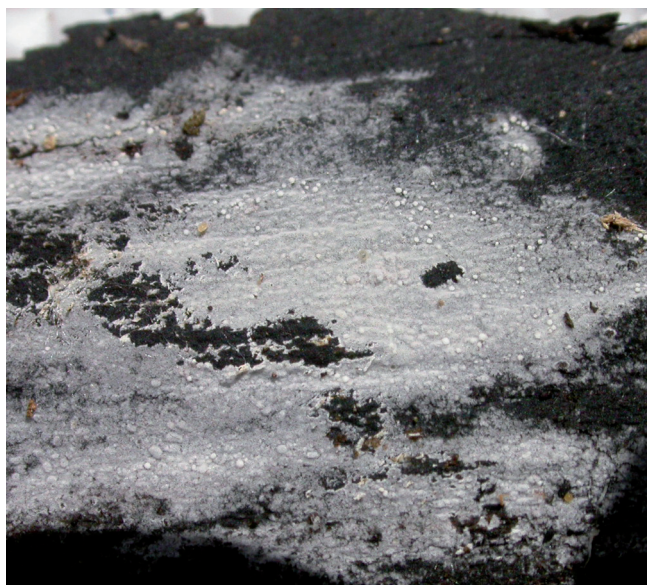
Griffensteijnseplein 23, 3703 BE Zeist

Bruggeman-Nannenga, I., 2011. A remarkable find: the asexual form (*Aegeritina tortuosa*) of *Subulicystidium longisporum*. *Coolia* 54(2): 69–70.

Aegeritina tortuosa, the asexual form of *Subulicystidium longisporum*, is reported from Rijnwijck Estate (prov. Utrecht). It is described and compared to the asexual form of *Bulbillomyces farinosus*.

Tijdens een droogteperiode zocht ik korstzwammen op de bodem van een droge sloot op landgoed Rijnwijck bij Odijk. De sloot was vochtig met veel blad en daarin en daaronder veel takken. Op de onderkant van sommige van die takken zaten minuscule witte balletjes met een doorsnede van ongeveer 0,2 mm. Ze zagen er niet erg determineerbaar uit, maar wel leuk. Onder de prepareermicroscop bleek dat ze gestekeld waren en dat er tussen de balletjes kleine bosjes losse stekels stonden. Waarschijnlijk balletjes in wording. Het geluk was met me. De stekels bleken zeer karakteristiek zodat één blik was genoeg om ze te herkennen als cystidia van *Subulicystidium longisporum* (Pat.) Parmasto (Priemharig korstje). Deze soort is te herkennen aan de combinatie van lange cystiden met onderbroken, verticale rijen incrustaties en lange, smalle, spoelvormige sporen. De balletjes bleken te

bestaan uit een dichte knoedel sterk in elkaar gekronkelde hyfen waaraan weinig details waren waar te nemen, en uitstekende cystiden. Dit is *Aegeritina tortuosa* (Bourdot & Galzin) Jülich, de ongeslachtelijke vorm van *Subulicystidium longisporum*. Deze wordt afgebeeld in Eriksson e.a. (1984: 1447), hier nog onder de naam *Aegerita tortuosa*. Volgens Eriksson is dit stadium zeldzaam, maar wordt het waarschijnlijk ook vaak over het hoofd gezien. Volgens 'Nordic Macromyces 3' (1997) zou de ongeslachtelijke vorm juist vrijwel altijd aanwezig zijn. Dat laatste komt niet overeen met mijn eigen waarnemingen. In de vochtige kleibossen in de omgeving van Zeist (Rijnwijck, De Wulperhorst, De Nienhof, Amelisseweerd) vind ik *S. longisporum* regelmatig, maar

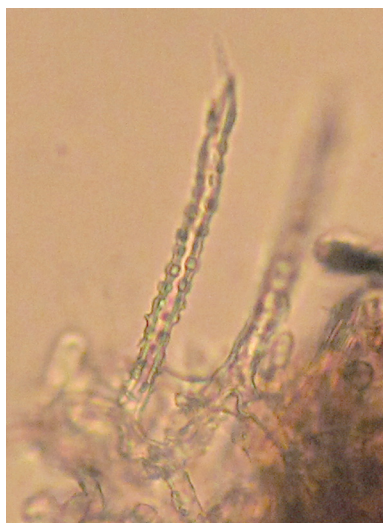

Figuur 1. *Subulicystidium longisporum*, het perfecte stadium met enkele *Aegeritina*-balletjes langs de bovenrand.

de ongeslachtelijke vorm heb ik slechts eenmaal gezien. Ook *Bulbillomyces farinosus* (Bres.) Jülich heeft een bolvormig stadium (*Aegerita candida* Pers.). Bij deze soort is het ongeslachtelijke stadium de meest voorkomende vorm, terwijl bij *S. longisporum* de vorm met basidiën het meest algemeen is. Onder de microscoop zijn de bolvormige stadia van beide soorten duidelijk verschillend. *Aegeritina tortuosa* bestaat uit in elkaar gekronkelde hyphen met uitstekende cystiden; *Aegerita candida* is opgebouwd uit radiaire, rechte hyfen met veel dwarsverbindingen en eindstandige conidiën, maar zonder cystiden. Door de conidiën krijgen de bolletjes een melig oppervlak. Beide soorten groeien op vochtig hout op plekken die zo nu en dan onder water staan. Als dat gebeurt komen hun bolletjes los en blijven drijven, waardoor de soort zich verspreidt.

In Nederland wordt, voor zover ik weet, geen lijst bijgehouden van ongeslachtelijke vormen etc. Het is dan ook niet duidelijk of dit de eerste Nederlandse vondst van *Aegeritina tortuosa* is. Maar ook als dat niet het geval is, is het de moeite waard om dit grappige, weinig bekende ding eens in het zonnetje te zetten.

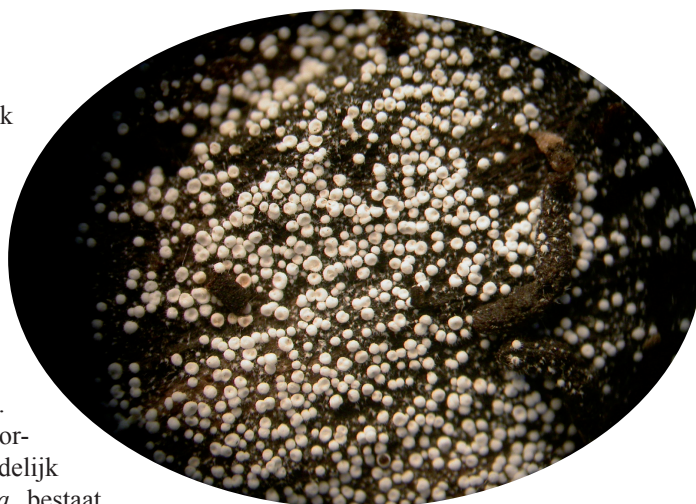
Foto's zijn van de hand van de auteur.

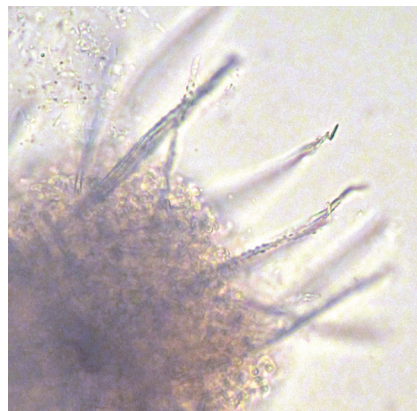
Figuur 3. Subulicystidium *longisporum* perfect: cystide.

Literatuur

- Eriksson J., K. Hjortstam & L. Ryvarden, 1984. The *Corticiaceae* of North Europe vol. 7. *Schizopora – Suillosporium*, Oslo.
- Hansen, L. & H. Knudsen (eds.), 1997. Nordic Macromycetes 3, Nordsvamp, Kopenhagen.

Figuur 2. Subulicystidium *longisporum*: monocultuur van *Aegeritina*-bolletjes.

Figuur 4. “*Aegeritina*-bolletje” met cystiden.